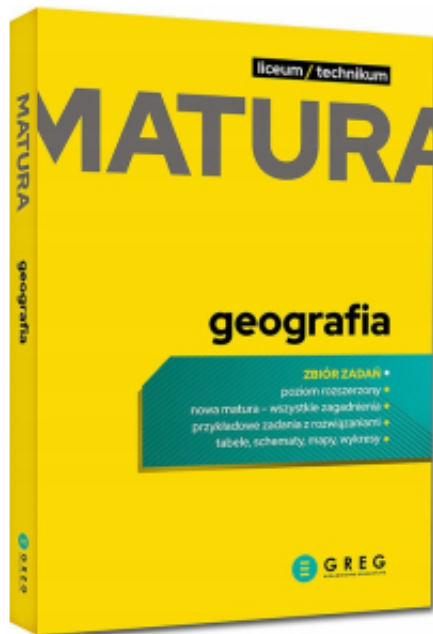

Link do produktu: <https://silesiabook.pl/nowa-matura-2024-geografia-repetytorium-maturalne-greg-p-63.html>

NOWA MATURA 2024 GEOGRAFIA REPETYTORIUM MATURALNE GREG

Cena	36,59 zł
Nośnik	książka papierowa
Autor	Agnieszka Łękawa
Okladka	miękka
Tytuł	Matura - geografia - 2024 - repetytorium maturalne
Wydawnictwo	Wydawnictwo Greg
ISBN	9788381860833
Klasa	brak informacji
Przedmiot	Geografia
Rodzaj	zbiór zadań, testów
Liczba stron	456
Język publikacji	polski
Rok wydania	2023

Opis produktu

Matura - geografia - 2024 - repetytorium maturalne

szkoła: liceum/technikum

NOWA MATURA

zbiór zadań

poziom rozszerzony

nowa matura - wszystkie zagadnienia

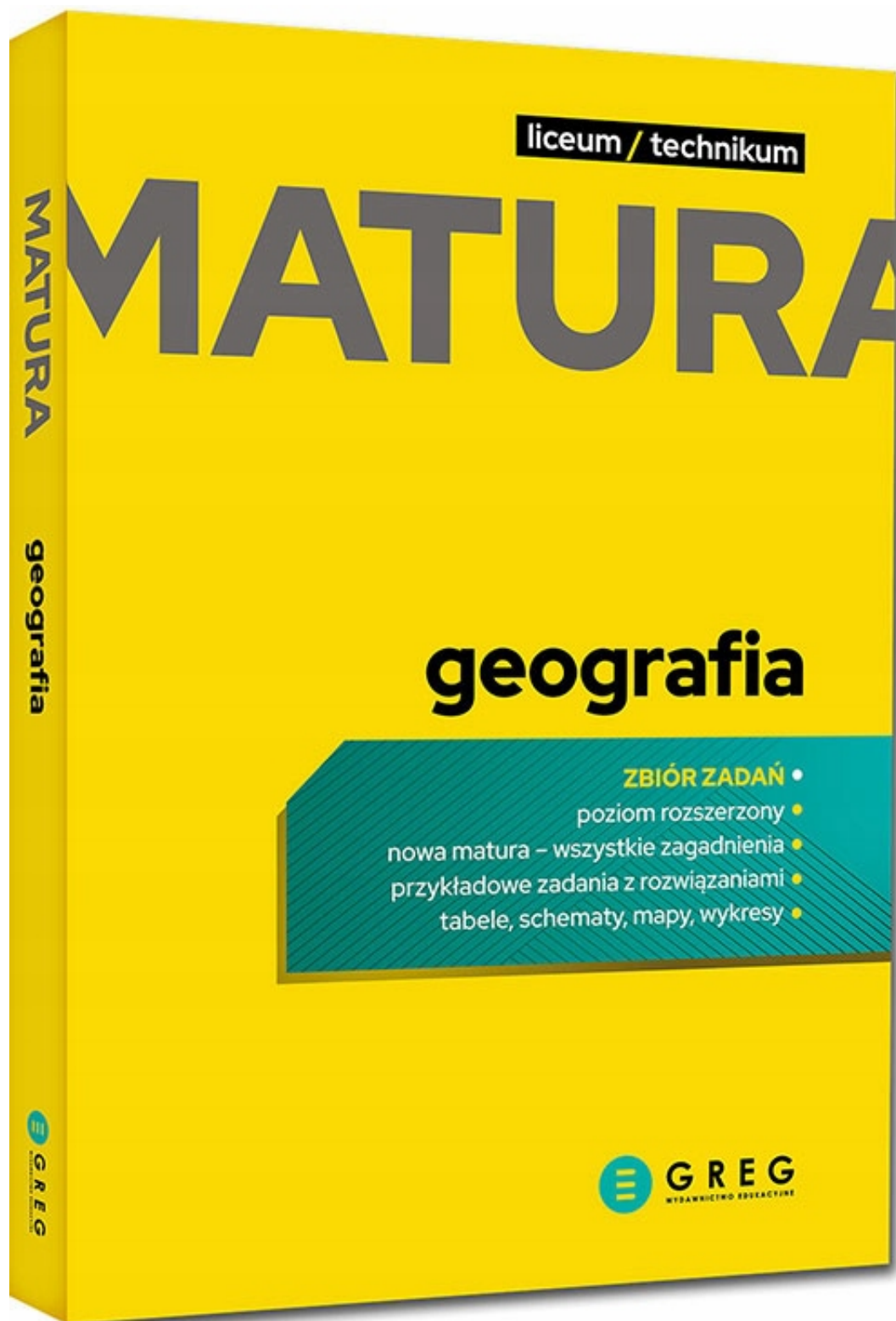
przykładowe zadania z rozwiązaniami

tabele, schematy, mapy, wykresy

do powtórek przed maturą

- ISBN: 978-83-8186-083-3
- rok wydania: 2023
- autor: Agnieszka Łękawa
- liczba stron: 456
- typ oprawy: oprawa miękka
- format: 205 x 290 mm

- waga: 991 g
- stan: NOWA

W dedykowanym przyszłym maturzystom najnowszym repetytorium **Matura - geografia** Wydawnictwa GREG zawarte jest wszystko, czego wymaga **podstawa programowa na poziomie rozszerzonym**, podane **w łatwo przyswajalnej, zrozumiałej, nowoczesnej i lekkiej formie** - tekstowej i graficznej.

Bogata treść i kolorowa grafika pomoże opanować i zapamiętać wszystkie zagadnienia wymagane podczas nauki w szkole

średniej - od metod badań geograficznych, przez opis Ziemi jako planety, jej budowę i miejsce we Wszechświecie, środowisko geograficzne aż po różnorodne problemy współczesnego świata . Na 456 stronach popularnego **formatu A4** znajdują się **konkretne informacje, liczne mapki, zestawienia, wypunktowania, barwne rysunki i wykresy** oraz **świetne zdjęcia** - tak aby można było **szybko przejrzeć i bez trudu opanować** porcję wiedzy geograficznej.

W tę książkę warto zainwestować już w pierwszej klasie szkoły średniej. Na pewno będziesz po nią często sięgać, aby zdobyć pozytywne oceny i być może dzięki niej uznasz, że **matura z geografii to dobry i łatwy do zrealizowania pomysł**.

SPIS TREŚCI

Metody badań geograficznych

- Źródła informacji geograficznej
- GIS - Systemy Informacji Geograficznej
- Mapa jako źródło informacji geograficznej
- Rodzaje siatek kartograficznych
- Skala mapy
- Kartograficzne metody przedstawiania zjawisk na mapie
- Rodzaje i zastosowanie map
- Czytamy mapę topograficzną

Ziemia we wszechświecie

- Współczesne metody badań kosmicznych. Budowa Układu Słonecznego
- Zaćmienie Słońca i Księżyca
- Kształt i rozmiary Ziemi
- Ruch obrotowy Ziemi i jego skutki
- Rachuba czasu na Ziemi
- Ruch obiegowy Ziemi i jego skutki
- Zróżnicowanie oświetlenia Ziemi w ciągu roku
- Wyznaczanie wysokości górowania Słońca w różnych szerokościach geograficznych
- Współrzędne geograficzne

Atmosfera

- Budowa i skład chemiczny atmosfery
- Czynniki klimatotwórcze wpływające na zróżnicowanie klimatu na Ziemi
- Bilans cieplny Ziemi
- Temperatura powietrza
- Ciśnienie atmosferyczne
- Cyrkulacja planetarna
- Wybrane wiatry na kuli ziemskiej
- Wpływ wiatru na przyrodę i działalność człowieka
- Wilgotność powietrza. Opady na kuli ziemskiej
- Produkty kondensacji pary wodnej
- Zróżnicowanie opadów na kuli ziemskiej
- Masy powietrza. Fronty atmosferyczne
- Prognozowanie pogody
- Strefy klimatyczne na Ziemi

Hydrosfera

- Zasoby wodne Ziemi
- Wpływ hydrosfery na życie i działalność człowieka
- Cechy fizykochemiczne wód morskich
- Ruchy wody morskiej. Prądy morskie
- Sieć rzeczna na Ziemi. Ustroje rzeczne
- Typy jezior na Ziemi
- Lodowce na Ziemi. Zanik pokrywy lodowej
- Wody podziemne i ich znaczenie gospodarcze

Litosfera

- Budowa wnętrza Ziemi
- Teoria tektoniki płyt litosfery
- Najważniejsze wydarzenia geologiczne i przyrodnicze w dziejach Ziemi
- Struktury geologiczne
- Typy skał i ich gospodarcze zastosowanie

-
- Analiza profilu geologicznego
 - Wewnętrzne procesy geologiczne
 - Zewnętrzne procesy geologiczne
 - Pionowe i poziome ukształtowanie powierzchni Ziemi
 - Wpływ litosfery na życie człowieka

Pedosfera i biosfera

- Budowa gleby. Profil glebowy
- Profil glebowy
- Typy gleb na Ziemi
- Przydatność rolnicza gleb
- Strefy roślinne na Ziemi
- Piętrowość roślinności w górach

Podział polityczny świata. Problemy współczesnego świata

- Podział polityczny świata. Zmiany na mapie politycznej świata po 1989 roku
- Kolonializm i dekolonizacja
- Integracja polityczna i gospodarcza na świecie. Organizacje międzynarodowe
- Współpraca międzynarodowa Polski. Euroregiony, miasta bliźniacze
- Konflikty zbrojne na świecie
- Zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego na świecie

Ludność i osadnictwo na świecie

- Typy osadnictwa wiejskiego
- Urbanizacja
- Typy zespołów miejskich
- Metropolizacja i gettoizacja miast
- Największe miasta świata. Problemy wielkich miast
- Liczba ludności świata i jej zmiany
- Rozmieszczenie ludności świata
- Gęstość ludności świata
- Czynniki przyrodnicze i antropogeniczne warunkujące rozmieszczenie ludności
- Struktura demograficzna ludności świata
- Struktura zatrudnienia ludności świata. Problem bezrobocia
- Etapy rozwoju demograficznego ludności świata
- Migracje
- Zróżnicowanie religijne ludności świata
- Zróżnicowanie rasowe ludności świata
- Struktura narodowościowa ludności świata
- Kręgi kulturowe (cywilizacyjne)

Gospodarka światowa

- Uwarunkowania przyrodnicze gospodarczej działalności człowieka
- Fazy rozwoju cywilizacyjnego
- Globalizacja
- Międzynarodowa wymiana handlowa
- Gospodarka oparta na wiedzy. Społeczeństwo informacyjne
- PKD (Polska Klasyfikacja Działalności)

Rolnictwo na świecie

- Czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunkujące rozwój rolnictwa na świecie
- Typy rolnictwa
- Rolnictwo uprzemysłowione i ekologiczne. GMO
- Struktura użytkowania ziemi
- Główne uprawy na świecie
- Chów i hodowla zwierząt
- Główne regiony rolnicze na kuli ziemskiej
- Leśnictwo na świecie
- Gospodarka morska na świecie

Przemysł na świecie

- Przemysł - jego podział i rola w gospodarce
- Czynniki lokalizacji przemysłu

-
- Przemysł tradycyjny i przemysł zaawansowanej technologii
 - Industrializacja, deindustrializacja, reindustrializacja
 - Surowce energetyczne świata. Tradycyjne i alternatywne źródła energii
 - Struktura produkcji i zużycia energii na świecie
 - Obszary koncentracji przemysłu
 - Budownictwo

Usługi na świecie

- Sektor usług w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego
- Transport na świecie
- Usługi finansowe
- Usługi edukacyjne. Prace badawczo-rozwojowe na świecie
- Turystyka
- Regiony turystyczne świata

Człowiek a środowisko geograficzne

- Wpływ działalności gospodarczej człowieka na środowisko przyrodnicze
- Wpływ działalności człowieka na atmosferę
- Wpływ działalności człowieka na hydrosferę
- Antropogeniczne zmiany litosfery
- Erozja gleb
- Wpływ działalności człowieka na biosferę. Deforestacja
- Degradacja krajobrazu kulturowego miast i terenów wiejskich
- Zasady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska
- Działania proekologiczne w różnych sektorach gospodarki
- Bioróżnorodność i georóżnorodność

Środowisko przyrodnicze Polski

- Położenie Polski w Europie
- Obszar, granice, podział administracyjny
- Budowa geologiczna Polski
- Ważniejsze wydarzenia geologiczne na ziemiach polskich
- Surowce mineralne w Polsce
- Ukształtowanie powierzchni Polski
- Klimat w Polsce
- Sieć hydrograficzna w Polsce
- Niedobory wody w wybranych regionach Polski
- Stan środowiska w Polsce
- Ochrona środowiska w Polsce
- Główne regiony fizycznogeograficzne Polski
- Środowisko przyrodnicze Tatr Zachodnich i Wysokich
- Środowisko przyrodnicze Sudetów, Gór Świętokrzyskich i Bieszczad
- Środowisko przyrodnicze Żuław Wiślanych

Zróżnicowanie krajobrazowe Polski

- Krajobraz wód powierzchniowych - Wielkie Jeziora Mazurskie
- Krajobraz bagienno-łkowy - Biebrzański Park Narodowy
- Krajobraz leśny - Puszcza Białowieska
- Krajobraz górski (ponad granicą lasu) - Karkonosze
- Krajobraz rolniczy
- Krajobraz podmiejski i rezydencjalny - miejscowości podwarszawskie
- Krajobraz małomiasteczkowy - Tykocin
- Krajobraz wielkich miast
- Krajobraz przemysłowy - Dąbrowa Górnicza (obszar kombinatu metalurgicznego)
- Krajobraz górniczy - kopalnia Bełchatów
- Krajobraz komunikacyjny

Spółeczeństwo i gospodarka Polski

- Liczba ludności Polski
- Rozmieszczenie ludności w Polsce
- Struktura demograficzna ludności Polski
- Struktura zatrudnienia ludności Polski. Bezrobocie
- Struktura narodowościowa i religijna ludności Polski
- Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Polsce

-
- Osadnictwo wiejskie w Polsce. Depopulacja wsi w Polsce
 - Urbanizacja w Polsce
 - Genius loci wybranych miast Polski
 - Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce
 - Stan polskiego rolnictwa na tle innych krajów Unii Europejskiej
 - Rośliny uprawne w Polsce. Chów zwierząt
 - Rolnictwo ekologiczne w Polsce
 - Energetyka w Polsce
 - Główne okręgi przemysłowe w Polsce
 - Współczesny stan gospodarki polskiej. Restrukturyzacja i modernizacja przemysłu
 - Sieć transportowa w Polsce
 - Atrakcje turystyczne Polski
 - Dziedzictwo kulturowe Polski
 - Stan zdrowia ludności Polski. Zróżnicowanie poziomu życia w Polsce
 - Działalność organizacji społecznych w Polsce

Morze Bałtyckie i gospodarka morska Polski

- Środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego
- Gospodarka morska Polski

Strefowość środowiska przyrodniczego na ziemi

- Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego na Ziemi
- Strefowość występowania zjawisk przyrodniczych
- Wpływ astrefowych czynników przyrodniczych na modyfikowanie zjawisk strefowych na Ziemi

Problemy środowiskowe współczesnego świata

- Geozagrożenia
- Zagrożenia meteorologiczne i klimatyczne
- Zmiany klimatu na Ziemi
- Zagrożenia hydrologiczne

Problemy społeczne współczesnego świata

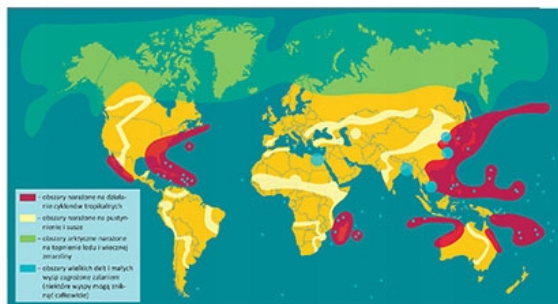
- Problemy społeczne na świecie
- Bezrobocie w regionach wysoko i słabo rozwiniętych
- Dyskryminacja rasowa, ksenofobia, nietolerancja
- Handel ludźmi i niewolnictwo

Problemy gospodarcze współczesnego świata

- Najbiedniejsze i najbogatsze państwa świata. Przyczyny i skutki dysproporcji rozwoju regionów świata
- Problem zadłużenia krajów i obywateli w krajach wysoko i słabo rozwiniętych
- Korporacje międzynarodowe
- Działania na rzecz zmniejszania dysproporcji w rozwoju gospodarczym

Zróżnicowanie jakości życia człowieka w różnych regionach świata

- Przyczyny i konsekwencje zróżnicowania jakości życia człowieka
- Problem głodu na świecie
- Poczucie bezpieczeństwa na świecie
- Potrzeby edukacyjne i ich zaspokajanie
- Choroby na świecie. Ochrona zdrowia

Skutki zmian klimatycznych

ZAGROŻENIA HYDROLOGICZNE

Sztorm to zjawisko nad morzami i oceanami, polegające na występowaniu silnego, porywistego, długotrwałego wiatru (o sile co najmniej 8 stopni w skali Beauforta). Wiatr ten powoduje powstanie wysokich fal. Przy takiej pogodzie mniejsze jednostki pływające nie wypływają z portu. Aby zmniejszyć ryzyko niszczenia brzegu podczas sztormu, buduje się odpowiednie umocnienia.

Sztorm jest dużym zagrożeniem dla statków i okrętów

Powodzie

Powódzie to zjawisko polegające na wezbraniu wód rzecznych lub morskich i zatopieniu sąsiadujących terenów.

Przyczyny powodzi:

- opady nawalne (gwałtowne opady deszczu, głównie latem)
- długotrwałe opady deszczu
- szybkie topnienie śniegu na wiosnę

- tworzenie się zatorów lodowych lub sryżowych w korycie rzeki
 - sztorm na morzu (powoduje cofanie się wód w rzecze, tak zwaną cofkę powodziową).
- Powodzie mogą być bardzo niebezpieczne – zniszczeniu ulega środowisko naturalne (np. skażenie chemiczne i bakteriologiczne), budynki mieszkalne, rośliny uprawne. Głównym sposobem ochrony przed powodzią jest tworzenie budowli przeciwpowodziowych (wały, zbiorniki retencyjne).

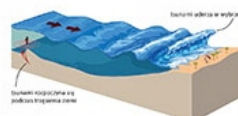

Powódź i jej skutki

Tsunami – to fale wywołane podwodnym trzęsieniem ziemi lub wybuchem wulkanu.

Fala taka ma po dotarciu do wybrzeża ogromną siłę niszczącą. Jej długość dochodzi do 2000 km, wysokość na otwartym morzu jest niewielka (około 1 m), ale bliżej brzegu woda ulega spiętrzeniu nawet do 40 m. Prędkość rozchodzenia się fali dochodzi do 900 km/h. Do największych w ostatnim czasie katastrofalnych tsunami doszło:

- w Indonezji (26 grudnia 2004 roku) – zginęło wtedy ponad 300 tys. ludzi
- u wybrzeży Chile (27 lutego 2010 roku) – fala ta dotarła m.in. na Hawaje, do Nowej Zelandii i Australii
- w Japonii (11 marca 2011 roku) – dziesięciometrowa fala zniszczyła m.in. elektrownię jądrową Fukushima.

Powstanie tsunami i jego skutki

Bezrobocie

Stopa bezrobocia w Polsce wynosi około 6,3 (dane na kwiecień 2021), a jeszcze kilka lat temu wynosiła 16%. Największe bezrobocie występuje w województwach: **warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim**. Najmniej bezrobotnych jest w województwach: **wielkopolskim, małopolskim i śląskim**.

Przyczyny bezrobocia w Polsce:

- upadek PGR-ów zatrudniających dużą liczbę pracowników
- niedostępowanie struktury gałęziowej polskiego przemysłu do obecnej sytuacji na rynku, konieczność restrukturyzacji gospodarki
- postęp naukowo-techniczny, pojawienie się nowych technologii (spadek zapotrzebowania na siłę roboczą – większa automatyzacja pracy)
- konieczność przekwalifikowania się, związana z zanikiem pewnych zawodów i pojawieniem się nowych (np. doradca finansowy i ubezpieczeniowy)
- zbyt wysokie koszty pracy – przedsiębiorcy nie są zainteresowani tworzeniem nowych miejsc pracy
- wahania demograficzne, będące skutkiem II wojny światowej – na rynek pracy weszła duża liczba absolwentów z roczników wojennych.

STRUKTURA NARODOWOŚCIOWA I RELIGIJNA LUDNOŚCI POLSKI

Obecnie mniejszości narodowe stanowią w Polsce 1,3 mln osób, co daje około 3% ludności naszego kraju. Najbardziej liczne mniejszości narodowe w Polsce przedstawiono w poniższej tabeli.

Mniejszości narodowe w Polsce

NARODOWOŚĆ	STACJONKOWA LICZBA OSÓB	GŁÓWNE SKUPISKA
Niemcy	133 tys.	województwo opolskie, Pomorze
Białorusini	47 tys.	województwo podlaskie (przy granicy z Białorusią)
Ukraińcy	44 tys.	województwo warmińsko-pomorskie, Żuławy Wiślane, Pomorze Zachodnie, Bieszczady
Łemkowie	10 tys.	Beskid Niski, Bieszczady, Pomorze Zachodnie
Romowie	17 tys.	w dużych miastach
Litwini	7 tys.	Suwałszczyzna (przy granicy z Litwą)
Słowacy	3 tys.	Spisz (na Podhalu)
Rosjanie	9 tys.	w dużych miastach
Żydzi	7 tys.	w dużych miastach
Ormianie	2 tys.	w dużych miastach
Czesi	3 tys.	Śląsk Cieszyński
Tatarzy	2 tys.	województwo podlaskie (przy granicy z Białorusią)

* dane na podstawie Spisu Powszechnego z 2011 r.

Według Spisu Powszechnego Ludności z roku 2021:

- wśród stałych mieszkańców Polski 99,7% to obywatele Rzeczypospolitej
- 0,3% to osoby z obywatelstwem innego kraju, w tym Ukrainy (47% ludzi z innym obywatelstwem, czterokrotny wzrost w porównaniu z poprzednim spisem ludności, który jednak nie uwzględnił jeszcze uchodźców ukraińskich po inwazji rosyjskiej) w 2022 roku, 14% – obywatele krajów Unii Europejskiej.
- W strukturze wyznaniowej ludności Polski występują wyznawcy (na podstawie Spisu Powszechnego z 2011 roku):
 - Kościoła katolickiego (88% ludności Polski)
 - Kościoła prawosławnego (około 0,4%) – głównie żyjący w Polsce Białorusini, Ukraińcy i Łemkowie
 - Świadków Jehowy (około 0,4%) – głównie w wiejskich miastach
 - Kościoła protestanckiego (głównie Luteranie 0,4% w tym Cerkiew Śląska i Śląsk Opolskim)
 - Muzułmanie – potomkowie Tatarów, którzy przybyli do Polski w XVII wieku
 - wyznawcy judaizmu - głównie w Warszawie, Krakowie i Wrocławiu
 - ateści (około 2,4%).

Główne miejsca pielgrzymkowe w Polsce to: Jasna Góra (Częstochowa), Licheń, Gietrzwałd, Kalwaria Zebrzydowska, Kalwaria Pałacowska, Święta Lipka, Grabarka (prawosławni).

Grupy etniczne w Polsce

Grupa etniczna – ludność wchodząca w skład narodu polskiego, ale posiadająca odrębny język (gwarę), kulturę, zwyczaje. Ma poczucie odrębnej więzi grupowej. Do najliczniejszych grup etnicznych w Polsce należą: Górale, Ślązacy i Kaszubi.

Wyróżnia się górali (zamieszkujących różne pasma Karpat):

- Sądeckich
- Śląskich
- Żywieckich
- Podhalańskich.

Grupy etniczne w Polsce

Cechy społeczeństwa młodego i starzejącego się

SPOŁECZEŃSTWO MŁODE	SPOŁECZEŃSTWO STARZEJĄCE SIĘ
społeczeństwo w II lub III fazie cyklu demograficznego	społeczeństwo w IV lub V fazie cyklu demograficznego
bardzo duża liczba dzieci i młodzieży, znacznie mniej ludzi w starszym wieku	duży (wciąż się powiększający) odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym, mały procent dzieci i młodzieży
duży przyrost naturalny	przyrost naturalny bardzo niski lub ujemny
krótsza przeciętna długość życia: np. Afryka 40–60 lat	długa przeciętna długość życia (np. Europa 70–80 lat)
duże zasoby siły roboczej	bardzo małe zasoby siły roboczej – import z zagranicy
	niewielka grupa osób w wieku produkcyjnym musi utrzymywać zwiększającą się liczbę osób w wieku poprodukcyjnym (ogromny koszt świadczeń emerytalnych)
kraje rozwijające się	więcej kobiet (społeczeństwo sferminizowane) – ze względu na to, że kobiety żyją dłużej
	kraje wysoko rozwinięte

Teoria przejścia demograficznego wiąże się z teorią przejścia epidemiologicznego, która została stworzona na podstawie analizy spadku umieralności. Zmniejszająca się liczba zgonów wynika z korzystnych zmian społeczno-gospodarczych, takich jak:

- rozwój medycyny
- zwiększenie dostępu do szczepień ochronnych
- poprawa poziomu higieny
- prowadzenie zdrowszego trybu życia.

Wyróżnia się cztery fazy przejścia epidemiologicznego:

FAZA I	dominacja chorób zakaźnych i pasożytniczych, głód
FAZA II	cofanie się zasięgu chorób zakaźnych i pasożytniczych
FAZA III	dominacja chorób cywilizacyjnych i degeneracyjnych
FAZA IV	cofanie się chorób cywilizacyjnych i degeneracyjnych

W krajach słabo rozwiniętych główną przyczyną śmierci są choroby zakaźne i pasożytnicze – np. grypa, cholera, malaria. Wpływa na to niski poziom higieny, słaby dostęp do opieki medycznej i lekarstw. Natomiast w krajach wysoko rozwiniętych społeczeństwo zagrożone jest przede wszystkim chorobami cywilizacyjnymi (np. nowotwory, choroby układu krążenia) i degeneracyjnymi (wycieńczenie organizmu, np. miażdżyca, choroba Parkinsona).

MIGRACJE

Migracja – zmiana miejsca zamieszkania na stałe lub na pewien okres.

Emigracja – wyjazd z danego (własnego) kraju.

Imigracja – przyjazd do danego kraju.

Reemigracja – ma miejsce, kiedy osoba mająca status emigranta wyjeżdża do innego kraju lub wraca z emigracji do kraju macierzystego.

Repatriacja – powrót do ojczyzny osób przymusowo wysiedlonych.

Deportacja – przymusowe przesiedlenie jednej osoby lub całej grupy (z powodów politycznych).

Ewakuacja – niedobrowolne przemieszczanie się ludności związane z jakimś kataklizmem (powódź, cyklon, wybuch wulkanu itp.).

$$\text{SALDO MIGRACJI} = \text{IMIGRACJA} - \text{EMIGRACJA}$$

Saldo migracji jest to różnica między napływem ludności – imigracją a odpływem – emigracją z danego obszaru w określonym czasie.

Saldo migracji

DODATNIE	UJEMNE
imigracja > emigracja	imigracja < emigracja
więcej osób przyjeżdża niż wyjeżdża	więcej osób wyjeżdża niż przyjeżdża
kraje imigracyjne , np. kraje Europy Zachodniej (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Norwegia, Szwecja), USA, Kanada, Australia, Nowa Zelandia, kraje Zatoeki Perskiej	kraje emigracyjne , np. kraje Europy Wschodniej i Środkowej, Azji Południowej i Południowo-Wschodniej, Afryki i Ameryki Południowej

Większość osób migruje w kierunku wielkich miast, ośrodków przemysłowych. Najczęściej na niewielkie odległości. Wśród migrantów – statystycznie rzecz biorąc – przeważają ludzie młodzi, na krótkie odległości – dominują kobiety, na większe odległości mężczyźni.

Główne przyczyny migracji:

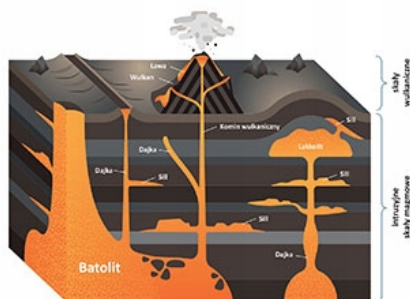
- **ekonomiczne** – dążenie do poprawy sytuacji materialnej, emigracja „za chlebem”, „drenaż mózgów” (emigracja ludzi dobrze wykształconych do krajów wysoko rozwiniętych, które oferują lepsze warunki materialne i zawodowe)
- **polityczne** – wysiedlenia oraz repatriacje, ucieczki z przyczyn politycznych (prześladowania), konflikty zbrojne, deportacje itd.
- **społeczne** – np. nauka za granicą, zawarcie związku małżeńskiego z obcokrajowcem
- **religijne** – pielgrzymki (np. na Jasną Górę, do Lourdes, Watykanu); również ze względu na prześladowania religijne
- **turystyczne**
- **służbowe**.

Plutonizm

Plutonizm – ogół zjawisk geologicznych związanych z działaniem magmy w obrębie skorupy ziemskiej, z tworzeniem się ognisk magmowych oraz wdzieraniem się magmy między inne skały bez przedostania się jej na powierzchnię Ziemi.

W wyniku procesów plutonicznych powstają **intruzje magmowe**, czyli obszary wtargnięcia magmy pomiędzy inne skały. Wyróżnia się następujące rodzaje intruzji:

- **batolit** – intruzja o bardzo dużym rozmiarze (od kilku do kilkuset kilometrów długości i szerokości oraz kilku kilometrów wysokości), o nieregularnych kształtach; np. batolit Tatr Wysokich, batolit na Alasce (jeden z największych na świecie), ma długość 2 tys. km, szerokość 200 km)
- **lakkolit** – skupisko zastygniętej magmy w kształcie soczewki („grzybek”, „bochenek”), powstaje przez wdarcie się magmy w warstwę skalną i uniesienie nadkładu skalnego, znajduje się bliżej powierzchni Ziemi niż batolit
- **lopolit** – intruzja w kształcie spodka
- **sille** – **żyła pokładowa** – intruzja magmowa powstała między dwiema równoległymi warstwami skał osadowych, ma kształt płyty ułożonej zgodnie z płytową budową skał
- **dajka** – intruzja w postaci pionowej żyły, biegnącej w poprzek warstwy skalnej.

Przykład intruzji magmowej

Wulkanizm

Wulkanizm – ogół zjawisk geologicznych związanych z wydobywaniem się magmy oraz towarzyszących jej substancji na powierzchnię Ziemi.

Wydostająca się na powierzchnię magma to **lava**. Lava gromadzi się wokół miejsca, z którego wypływa, i tworzy stożek o różnym kształcie, wysokości, nachyleniu – są to **wulkany**. Lava może się też wydobywać na powierzchnię szczelinami (nie tworząc stożków wulkanicznych).

Budowa wulkanu

Lawa (mająca temperaturę około 1000°C) składa się z tlenków krzemu (krzemionka), a także z glinu, krzemianów, glinokrzemianów i gazów. W zależności od zawartości krzemionki wyróżnia się lawę: **kwaśną** i **zasadową** – mają one również różne właściwości fizyczne, tworzą stożki wulkaniczne o odmiennym wyglądzie.

Rodzaje wulkanów w zależności od rodzaju lawy

WULKAN TYPU WEZUVIAŃSKIEGO	WULKAN TYPU HAWAJSKIEGO
lava kwaśna = bogata w krzemionkę (SiO_2)	lava zasadowa = uboga w krzemionkę
tworzy jasne skały, np. porfiry	tworzy ciemne skały, np. bazalty
lava gęsta, lepka, płynie powoli – tworzy wysoki, wąski stożek wulkaniczny	lava rzadka, płynna, łatwo się rozlewa – tworzy szeroki, niski stożek wulkaniczny
to tzw. wulkan stożkowy	to tzw. wulkan tarczowy